

BİR KAMU POLİTİKASININ ANALİZİ: TÜRKİYE’DE GEÇİCİ KÖY KORUCULUĞU

Yrd. Doç. Dr. İbrahim ARAP
Dokuz Eylül Üniversitesi
Kamu Yönetimi Bölümü
i.arap@deu.edu.tr

Araş. Gör. Veysel ERAT
Bitlis Eren Üniversitesi
Kamu Yönetimi Bölümü
veyselerat@hotmail.com

GİRİŞ

Yasal dayanağını 442 sayılı Köy Kanunu’ndan alan geçici köy koruculuğu (GKK) politikası, devletin düzeni korumak için kırsalda diğer aygıtlarından (polis, ordu, jandarma) farklı olarak örgütlediği şiddet aracı olarak ortaya çıkmıştır. Bu çalışmada kamu politikası disiplini bağlamında GKK sistemi süreç model esas alınarak analizini yapmak amaçlanmıştır. Kamu politika sürecinin aşamaları paralelinde GKK politikasını doğuran sorunun ortaya çıkışı, çözüm üretilmesi, politikanın uygulanması ve değerlendirilmesi aşamaları ayrıntılı olarak analiz edilmiştir. Çalışmada veri toplama tekniği olarak ilk aşamada literatür taraması yapılmıştır. Geçici köy koruculuğu üzerine yapılan çalışmalar sınırlı olmakla birlikte, konu genel olarak tarihsel, siyasi ve sosyolojik boyutları ile ele alınmıştır. GKK politikasını kamu politikası bağlamında ele alan çalışmaya rastlanmamıştır. Veri toplama tekniğinin ikinci aşamasında dönemin politika aktörleri ve bunların tutumlarının anlaşılması için Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) tutanakları taranmış; GKK sisteminin işleyişinin ortaya konması amacıyla gazete arşivlerinden yararlanılmış ve GKK sisteminin dayandığı yasalar ve diğer mevzuat incelenmiştir. Ayrıca çalışmada, 2012 ve 2013 yıllarında Bitlis ilinde GKK ve yöre halkından 28 kişi ile yapılan yarı yapılandırılmış mülakattan yararlanılmıştır.

GEÇİCİ KÖY KORUCULUĞU SİSTEMİNİN SÜREÇ ANALİZİ

Bir disiplin olarak kamu politika analizi karmaşık toplumsal ve ekonomik sorunlar için bilgi sağlamak ve verilen kararların/çözüm planlarının izlenmesi yoluyla süreçleri değerlendirmek için ortaya çıkmış bir alandır (Fischer, 1995: 3). Dye

(1987: 5) kamu politikası analizinin yönetimlerin neyi, niçin yaptıklarını ve yapılan politika sonucunda ortaya çıkan farkların neler olduğunu anlamayı sağlayacağını belirtmektedir. Dryzek (1982: 310), neredeyse politika analisti sayısınca politika analizi tanımının olduğunu ifade etmektedir.

Literatürde kamu politikasını analiz etmek için farklı modeller kullanılmaktadır. Çalışmada politika sürecinin (döngüsünün) esas alındığı bir analiz yapılacaktır. Süreç model, birbiriyle ilişkili ancak yönetimin faaliyetleri ile belirlenen farklı bileşenler olarak düşünülebilecek çeşitli süreçlerin kombinasyonu olarak anlaşılır ve incelenir (Sato, 1999: 30). Politikanın tam olarak anlaşılması için politika sürecindeki aşamaların her birine tek tek odaklanılır. Uygulamada aşamalar arasında net bir ayırım olmasa da politikayı rasyonel bölümlere ayırarak incelemek kamu politikasının gerçekçi bir şekilde analizinin yapılmasını sağlamaktadır (Çevik ve Demirci, 2012: 79-80).

Gündem Belirleme ve Problem Tanımı: Bir Güvenlik Politikası Olarak Geçici Köy Koruculuğunu Ortaya Çıkaran Nedenler

GKK politikası, ağırlıklı olarak siyasal ve toplumsal taleplerle ortaya çıkan (İzady, 2004: 379) Kürdistan İşçi Partisi'nin (PKK-Partiya Karkerên Kurdistan) meydana getirdiği sorunların bir yönünün ortadan kaldırılması için oluşturulmuştur. İlk eylemini 1979'da düzenleyerek adını duyuran örgüt (Tapan, 2007: 1994), 15 Ağustos 1984 günü Siirt'in Eruh, Hakkâri'nin Şemdinli ilçelerinde bulunan askeri üslere saldırıda bulunarak Türkiye'ye karşı savaş ilan etmiştir. Sorunun ulusal nitelikte görülmesi politika aktörlerinin gündemine girmesini hızlandırmıştır. Cumhurbaşkanı Kenan Evren “devlete silah çekme cesaretinde bulunan teröristlerin derhal yakalanarak devletin demir pençesine teslim edilmesini” emrederken muhalefet partileri Başbakan Turgut Özal'ın istifasını istemiştir (Kahraman, 2004: 404).

Saldırı, bir kamu politikası konusunun kamu politikası aktörleri açısından ne kadar önemli ve öncelikli olduğunun incelenmesi olarak tanımlanan (Akdoğan, 2013: 211) gündem belirlemenin her iki değişkeni açısından hemen politika geliştirilmesi gereken bir sorun olarak görülmüştür. PKK'nın ortaya çıkması konu bakımından; 19. yüzyılın son çeyreğinden itibaren benimsenen ve halkı dönüştürme üzerine kurulu olan ulusçuluk (Türk, 2011: 210) anlayışı açısından önemlidir. Konunun önemliliği tüm kamunun dikkatini üzerine çekerken politika aktörleri açısından kriz algısı oluşturmuştur. Bu nedenle sorun gündeme hemen taşınmıştır.

PKK'ya karşı geniş operasyonların yapıldığı haberleri gazetelerde çıkarken askeri ve siyasi yetkililer halkın huzuru için gereken her şeyin yapılacağını belirtmişlerdir (Milliyet, 30.08.1984; Milliyet, 03/05/15.09.1984). GKK politikası PKK'ya karşı geliştirilen politikanın bir yönünü oluşturmaktadır. Diğer bir ifadeyle, PKK'nın ortadan kaldırılması amacıyla değil ortaya çıkardığı sorunun çözümü olarak formüle edilmiştir. Dönemin İçişleri Bakanı Yıldırım Akbulut, problemin tanımını içerecek biçimde GKK politikasının oluşturulma sebebini savunmasız vatandaşların zarar

görmesi ile açıklamış ve köy koruculuğunun aktif hale getirilmesini savunmuştur (TBMM TD, 1985: 25). Buna göre sorun, devletin olağan şiddet aygıtlarının etkisiz olabileceği yerlerde PKK'nın gerçekleştirdiği eylemlerden yurttaşların zarar görmesidir ve GKK politikası, köylünün kendisini korumasına yönelik savunma politikasıdır.

Politikanın Oluşturulması: Bir Çözüm Olarak Geçici Köy Koruculuğu

GKK bir politika olarak oluşturulmadan önce PKK'ya karşı yapılacak operasyonlara halkın destek vereceği ve PKK'nın halkın yardımı ile ortadan kaldırılacağı haberleri basın aracılığı ile sıklıkla dile getirilmiştir (Ay vd., 1984: 6; Milliyet, 25/26/29.08.1984). Ağustos saldırısından yaklaşık bir buçuk ay sonra saldırı yapılan bölgeleri ziyarete giden dönemin Cumhurbaşkanı Kenan Evren Eruh'ta halka hitaben yaptığı konuşmasında halka PKK'ya yardım etmediği için teşekkür etmiş ve anarşiye karşı yerel önlemler geliştirileceğini belirtmiştir (Korkmaz: 1984: 6).

Evren doğu gezisinde yapmış olduğu bir başka açıklamada, Köy Kanunu'na dayanılarak ülke genelinde PKK'nın faaliyet gösterebileceği, yol ve telefon gibi birtakım yoksunlukların bulunduğu köylerde, muhtar, bekçi ve koruculara kendilerini korumaları için silah dağıtılacağını belirtmiştir (Milliyet, 04.10.1984). Dönemin iktidar partisi de diğer partilerin itiraz ve öngörülerine rağmen köy koruculuğunun yeniden uygulanması gerektiğini savunmuştur (Milliyet, 08.10.1984). Bir kamu politikası oluşturulurken, sorun ile başa çıkmak için plan nedir; hedefler ve öncelikler, hedeflere ulaşmak için elde bulunan seçenekler, seçeneklerin maliyet ve faydaları ve her seçeneğin olumlu ya da olumsuz dışsallıkları nelerdir soruları göz önünde bulundurulmalıdır (Cochran&Eloise, 1999: 46). Diğer bir ifade ile politika oluşturma aşaması politikaya hangi mekanizmaların katılacağı; bu mekanizmaların değerlendirmesi ile problemin yeniden tanımlanması; amaçlar ve önceliklerin belirlenmesi; birbirine alternatif olan politikaların analizinin yapılması, gözden geçirilmesi ve karar alınması şeklinde aşamalardan oluşmaktadır (Hogwood&Gunn'dan aktaran Heywood, 2012: 513-514). GKK politikası oluşturulurken siyasi partiler ve milletvekillerinin görüşleri kısmen bu soruları kapsamıştır. Ancak bu politikadan farklı bir politika arayışına girilmemiştir. Politikanın olumsuzlukları aktörlerce öngörülmüş ve mevcut güvenlik yapısının yeterli olduğu belirtilmiş ise de meclisin çoğunluğunun ittifak ettiği görüş diğer partilerin öngörülleri dikkate alınmaksızın kabul görmüş ve 1924 tarihli Köy Kanunu'nda dönemin özgün koşullarında, sadece merkezde örgütlenmiş ve taşraya yeterince nüfuz edememiş güvenlik teşkilatının bu açığının kapatılması için tasarlanmış olan (Balta vd., 2015: 22) köy koruculuğu sistemi, başına 'geçici' sıfatı eklenip, biçim ve içerik değiştirerek yeniden aktif hale getirilmiştir.

26.03.1985 tarihinde kabul edilen 3175 sayılı Kanun ile Köy Kanunu'nun 74. maddesi "olağanüstü hal ilanını gerektiren sebeplere ve şiddet hareketlerine ait ciddi belirtilerin köyde veya çevrede ortaya çıkması veya ne sebeple olursa olsun köylünün canına ve malına tecavüz hareketlerinin artması halinde" GKK istihdamı

yapılacağı şeklinde düzenlenmiştir. GKK politikasının dayandığı diğer düzenlemeler 1986 ve 2008’de çıkarılan ve gizlilik derecesi taşıyan yönetmeliklerdir.

Uygulama Aşaması: Geçici Köy Koruculuğunun Uygulanması

GKK politikasının uygulanması, kimi imtiyazların tanındığı görece rıza ve bunun etkili sonuç vermemesi üzerine zora dayalı olmak üzere iki yöntemle gerçekleşmiştir. Uygulamanın başlangıç aşamasında kolektif katılımı sağlamak amacıyla aşiretlere dayalı olarak gelişmiştir (Göç- Der, 2013: 7). Mart 1985’te hukuken başlatılan GKK politikası, Mayıs 1985 tarihinde Beytüşşebap’ta bulunan aşiret reisleri ile devlet yetkilileri arasında yapılan bir anlaşma ile uygulanmaya başlamıştır (Aytar, 1992: 178). Devlet yetkilileri ve aşiret liderleri arasında yapılan görüşmede; aşiretler belirli bir aylık, silah ve daha önceden (adli) suç işlemiş kişilerin yakalanmayacağı şeklinde bir takım imtiyazlarla devlete sadık kalacaklarına dair kendi değerleri üzerinden yemin ederek GKK olmayı kabul etmişlerdir (Tapan, 2007: 106-107; Ekinci, 2011: 20; TBMM TD, 1988: 513). GKK politikası aşiretlere ve bireylere tanınan çıkarlar ile aşiret olgusunun hala var olduğu bölgede daha güçlü olma düşüncesi ve verilecek silahların cazibesi gibi nedenlerle yayılmıştır (Tapan, 2007: 111).

GKK politikası 1990’a kadar görece rıza esaslı olarak gelişse de PKK’nın artan faaliyetleri ve bölgedeki etkinliğine paralel olarak sistem baskıyla yerleştirilmeye çalışılmıştır. PKK’nın etkinliğinin artmasının yanı sıra GKK olmanın ‘itibarsız’ görülmesinin toplumsal yansımaları nedeniyle birçok GKK vazgeçerek silahlarını teslim etme kararı almıştır (Ekinci, 2011: 21; İzady, 2004:329; Gunter, 2011: 52). 2005 yılına kadar 20.000’in üzerinde GKK istifa etmiştir (Beşe, 2006: 136).

Çözülmenin önüne geçmek için yapılan toplantılarda GKK’lerin silahları bırakmaları durumunda ihanetle suçlanacağı belirtilmiştir (Tapan, 2007: 115; Aytar, 1992: 183). GKK politikasını kabul etmeyen bazı köylerde devlet tarafından yapılan destekler durdurulmuş ve okullar kapatılmıştır (Ekinci, 2011: 39). Bu durumun farklı yansımaları meclis gündeminde de tartışılmıştır (TBMM TD, 1990: 264-265; TBMM TD, 1997: 316). GKK politikasını kabul etmeyen köyler örgüte eleman ve lojistik destek sağlamakla suçlanırken bunu kabul eden köyler PKK tarafından devlet yanlısı olarak görülmüştür (Yüceşahin&Özgür, 2006: 22; Şimşek, 2012: 37). Sonuç olarak bu ikiliğin doğurduğu sonuçlar ve GKK politikasının devam ettirilmesi için geliştirilen yöntemler nedeniyle birçok köy boşaltılmıştır (Aytar, 1992: 197; Ekinci, 2011: 79).

Bugün hala devam eden politika içinde aktif görev alan GKK sayısı, en güncel ve ulaşılabilir, 2013 verilerine göre 46.195’tir (İçişleri Bakanlığı, 2013). Başlangıçta ileri sürülen iletişim ve ulaşım güçlüğü çekilen yerlerde uygulanacak GKK politikası, günümüzde Doğu ve Güneydoğu bölgesinin neredeyse tamamında uygulanmaktadır.

Değerlendirme Aşaması: Geçici Köy Koruculuğu Üzerine Yapılan Değerlendirmeler

GKK sistemi uygulandığı günden bugüne kadar resmi makamlarca doğrudan bir politika olarak ortaya çıkardığı sonuçlar açısından, başarı/başarısızlık temelinde, değerlendirilmemiştir. Siyasi partiler, sivil toplum örgütleri ve bilim insanlarınınca yapılan değerlendirmeler genel olarak sistemin uygulandığı bölgede, devlet açısından etkili sayılabilecek faydalarından çok genel olarak GKK'ler ve politikanın kendisinden kaynaklanmak üzere ikiye ayırabileceğimiz olumsuzlukları üzerine yoğunlaşmıştır.

GKK'ler pek çok insan hakları ihlaline yol açmış, bölgedeki yurttaşların köylerini boşaltmak, evlerini ve tarlalarını yakmak, işkence, yaralama, öldürme gibi şahsa karşı ve PKK'ya yardım ve yataklık yapmak gibi devlete karşıda çok sayıda suç işlemişlerdir (Kurban&Yolaçan, 2008: 33; Kurban, 2009: 256; TBMM Meclis Araştırması Komisyonu Raporu, 1996: 22, 57; İHD, 2009). Hukuk devleti ilkeleriyle bağdaşmayan ve antidemokratik bir oluşum olarak görülen (TBMM TD, 1993: 39) GKK politikasının temel insan hakkı kullanımının önüne geçtiği (TBMM TD, 2009: 1006) şeklindeki pratikleri sıklıkla meclis gündeminde tartışılmıştır. Genel bir sınıflandırma ile sorunlar aşağıdaki gibidir:

- GKK'lerin silahlarını birbirlerine ve yurttaşlara karşı kullanmaları (TBMM TD, 1989a: 44; TBMM TD, 1989b: 127),
- Halka baskı uygulamaları ve toplumsal bölünme ve huzursuzluklara neden olmaları (TBMM TD, 1990: 263-281; TBMM TD, 2009: 1006),
- Disiplin ve yeterli eğitim açısından sorunlu oldukları (TBMM TD, 1995: 253-265; TBMM TD, 1996: 227)
- Yol kesme, gasp, yurttaşların malına el koyma gibi başkaca suçlar işlemeleri (TBMM TD, 1994: 359; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013).

2003'te dönemin İçişleri Bakanı Abdülkadir Aksu, 22 ilde uygulanan sistem içindeki 58.511 GKK'den 2376'sı hakkında çeşitli suçlara karışmaları nedeniyle yasal işlem yapıldığını, 2275'i hakkında da PKK'ya yardım ve yataklık suçlamasıyla yasal işlem başlatıldığını belirtmiştir (İçişleri Bakanlığı, 2003; TİHV, 2004: 41). 2011 verilerine göre GKK'nin katıldıkları suç sayısı 5000, soruşturma açılan korucu sayısı ise 2700'dür (Ekinci, 2011: 101).

GKK politikasının önemli olumsuzluklarından bir diğeri politikanın uygulanma aşamasının tam olarak işleyebilmesi için kullanılan yöntemlerin meydana getirdiği göçtür. Genel olarak köylerin boşaltılma sebepleri; sınır güvenliğini sağlamak, PKK'ya destek vermek, teröristlere karşı savunulması güç alanları güvenli bölgelere çekmek, iki güç arasında kaldıkları için köylerini boşaltanlar ve yakılan köyler şeklindedir (Ekinci, 2011: 79). Zorlayıcı nedenler dolayısıyla yerinden edilenler üzerinde yapılan bir araştırmaya göre yaşanan göçte, koruculuk baskısı/dayatması %65.9 oranında rol oynamıştır (Akdeniz Göç-Der, 2011: 36).

GKK politikasının, göç ile üretimden çekilen binlerce insanın yanı sıra korucu olarak kalanların üreten değil tüketen bir sınıf haline gelmeleri; GKK olmayı kabul veya reddetme olgusunun PKK-Devlet yanlılığı ikiliğini ortaya çıkarması; GKK'lerin katıldığı operasyonların aile içi huzursuzluklara neden olması; verilen silahların aşiretler tarafından 'güçsüz' kesimleri göçe zorlayacak şekilde kullanılması gibi bir dizi ekonomik, siyasal ve toplumsal olumsuzlukları olmuştur (Beşe, 2006: 142; Ekinci, 2011: 42-43).

Son olarak GKK sistemi içinde yer alanların kendisi de sistemin olumsuzluklarından etkilenmiştir. 2005 yılından önce hiçbir sosyal güvenlik kurumunun güvencesi altında bulunmayan GKK, 2005 yılında yeşil kart verilerek sağlık güvencesi kapsamına alınmışlardır. Türkiye'de yeşil kart uygulamasının kaldırılmasından sonra genel sağlık sigortası kapsamına alınan GKK'ler 'geçici' olarak istihdam edildikleri için halen halen kamu görevlisi statüsüne sahip değildir. Bu nedenle birçok GKK sistemden genel olarak memnun değildir (TBMM, 2013: 133; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013: 133). Kamu görevlisi olarak sayılmayan ve aylık 849,12 TL alan GKK'ler ağırlıklı olarak işsizlik ve yoksulluk nedeniyle içinde buldukları sistemi savunmaktadırlar (İçişleri Bakanlığı, 2013; TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu, 2013: 133).

Politikadan beklenen amaçlar doğrultusunda değerlendirildiğinde; GKK sistemi bilgi akışının sağlanması, buna paralel olarak güvenlik güçlerinin bölgeye adapte olma süresinin asgariye indirilmesi gibi devletin amaçlarına hizmet etmiş ancak bu nedenle zaman zaman PKK tarafından çatışmalarda öncelikli hedef olarak görülmüş ve GKK olan bazı köylere baskılar yapılmıştır (Koç, 2011: 437). GKK sistemi PKK'nın bölgede rahat hareket etmesinin kısmen önüne geçmiş ve örgütün köylere girmesini engellemiştir (Arınç, 2010: 26). 1985 yılından Nisan 2012 tarihine kadar, Türkiye'de 1879 GKK hayatını kaybetmiş, 1717 GKK yaralanmıştır (İçişleri Bakanlığı, 2012).

Genel olarak değerlendirildiğinde, hedefler ve bunları gerçekleştirmeye dönük eylemler arasındaki etkileşim süreci olarak tanımlanan uygulama aşamasında (Pressman&Wildawsky, 1984: xxi) GKK'lere amaçlarının dışında farklı görevler verilmesi, politikadaki amacın sadece köylüyü korumaya yönelik olmadığını göstermektedir. Siyasiler ve sivil toplum örgütleri gibi aktörler tarafından GKK'ye silah verilmesinin tehlikelerinin önceden belirtilmesine rağmen politikanın uygulanması yerel halkın coğrafi bilgisinden faydalanmak, halk ile işbirliğine gidilerek bilgi akışını sağlamak ve sadık olanlar ile olmayanları ayırt etme gibi nedenlerle açıklanabilir (Peker ve Akça, 2013: 11). Böylece nihai hedef olarak örgütün tamamen kaldırılmasına kadar PKK'nın bölgede faaliyetlerinin önüne geçip alan hâkimiyeti sağlanmış olacaktır (Tapan, 2007: 97). GKK politikasının "geçici" niteliğinden kastedilen şeyin elverişli koşulların bulunmayışı nedeniyle köylerin geçici bir süre için yerel halka silah verilerek korunmasının değil uygulama aşamasında PKK'nın ortadan kaldırılmasının kastedildiği anlaşılmaktadır. Yani 'geçicilik' ile kastedilen PKK'nın etkisiz hale getirilme süresidir.

Sonuç olarak başarısızlığı üzerinden GKK politikasının sonlandırılması gerektiğine ilişkin yapılan değerlendirmeler (TESEV, 2006; TEPAV, 2007) ilgili politika aktörlerinin (özellikle siyasi) gündemine girmiş ve GKK politikasının kendisi yeni bir problem olarak tanımlanmıştır. Bürokratlar ve askeri yetkililer tarafından GKK politikasının işlevini tamamladığı, GKK'lerin özellikle istihdam açısından mağdur edilmeden bu politikanın kaldırılabilceği belirtilmiştir (DPT, 2001: 20, 61-62). Ancak PKK'nın halen devam eden önemli bir sorun ve korucular için sistemin bir gelir kaynağı olarak görülmesi politikanın sürdürülmesinin önemli nedenleridir.

SONUÇ

GKK sisteminin kamu politikası bağlamında aşamalara ayırarak yapılan analiz sonucunda, bu sistemin çeşitli olumsuzluklara neden olduğu, zayıf bir hukuki temele dayandığı, fiili uygulamaların ağır bastığı ve içerisinde gizlilikleri barındıran olağan dışı bir politika olduğu sonucuna varılmıştır. Sorunun ciddiyeti, problemin tanınması ve çözüm arayışına girilmesini hemen sağlarken problemin çözümüne ilişkin politika oluşturma aşamasında uzmanlık bilgisinden çok güvenlik kaygısını önceleyen askeri ve siyasi bir tutumla, siyasi partiler ve meclis üyelerince dile getirilen eleştiriler dikkate alınmadan, karar verilmiştir. Eğitimli ve profesyonel olan olağan meşru şiddet aygıtları yerine yerel halkın silahlandırılarak devletin kadir-i mutlak yeterliliğinden ayrılma gibi çelişkili bir pratik yaşanmıştır. Bu durum politikanın uygulama aşamasında farklı problemlerin ortaya çıkmasına neden olmuştur.

GKK politikası başlangıçta güvenlik temelinde kendilerini koruma, aşiret ideolojisi ile ilişkili olarak silahlanma isteği, birtakım imtiyazlar ve belirli bir aylık elde etme temelinde yaygınlık kazanmıştır. Ancak PKK'nın faaliyetlerini arttırmasıyla birçok korucu istifa etmiştir. Çözülmenin önüne geçmek için sistem baskılarla uygulanmaya devam etmiştir. Halkın güvenliğini sağlamak amacıyla oluşturulan GKK politikası, devlete ve halka karşı birçok suçun işlendiği bir yapı haline gelmiştir. Sistem toplumsal ve siyasal bölünmelere ve bölgede aşiret ideolojisinin daha fazla güçlenmesine neden olmuştur. Bunun yanı sıra düşük bir aylık alan ve bir kamu personelinin sahip olduğu asgari hakları bulunmayan GKK'lerin kendileri de sistemden olumsuz yönde etkilenmiştir.

Politikanın amaçlarına ne düzeyde ulaştığı, ortaya çıkardığı sonuçların neler olduğu şeklinde geriye dönük bilgilerin raporlanmasını ifade eden değerlendirme aşaması tam olarak işletilmemiştir. Bu nedenle politikayı başarılı kılabilecek unsurlar zamanında tespit edilememiş ve sistemin olumsuzlukları artarak devam etmiştir. Politika sürecindeki resmi aktörler tarafından yapılan dolaylı değerlendirmeler ile siyasi partiler ve sivil toplum örgütleri gibi resmi olmayan aktörlerin doğrudan yaptığı çalışmalarda ağırlıklı görüş sistemin olumsuzlukları üzerine yoğunlaşmıştır.

GKK politikası PKK'nın bölge içinde faaliyet alanını daraltmak, bilgi akışını sağlamak ve korucuların devlete bağlılığını görece gerçekleştirmek gibi başarılar sağlamıştır. Ancak GKK politikasının uygulandığı bölgede meydana getirdiği

toplumsal, siyasal ve ekonomik olumsuzluklar, neden olunan insan hakları ihlalleri ve kendilerinin kamu çalışanı olarak yoksunlukları açılarından başarısız bir politikadır. Buna rağmen politika yapımcılar ve GKK'lerca ağırlıklı olarak 'güvenlik' ve 'istihdam' temelinde savunularak devam ettirilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akdeniz Göç-Der (2011). *Zorla yerinden edilenler için ekonomik, sosyal ve kültürel haklar araştırma raporu*. <http://insanhaklarisavunuculari.org/dokumantasyon/files/original/a217b3e89ba6d84962b665e6f33eef51.pdf> (23.08.2015).
- Akdoğan, A. A. (2013). Gündem belirleme, M. Yıldız ve M. Z. Sobacı (Der.), *Kamu Politikası Kuram ve Uygulama*, (ss. 210-227), Ankara: Adres Yayınları.
- Arınç, K. (2010). Siyasi ve tarihi coğrafya perspektifiyle: Türkiye'nin terör sorununun analizi ve jeopolitik- jeostratejik açıdan değerlendirilmesi. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 14 (2), 1-34.
- Ay, S., Dörtkardeş İ & Gölpınar, K. (1984). *Milliyet Gazetesi*.
- Aytar, O. (1992). *Hamidiye alaylarından köy koruculuğuna*. İstanbul: Medya Güneşi Yayınları.
- Balta, E., Yüksel M & Acar, Y. (2015). *Geçici köy koruculuğu sistemi ve çözüm süreci*. İstanbul: Süreç Araştırma Merkezi.
- Beşe, E. (2006). Geçici köy korucuları. Cizre Ü. (Ed.). *Almanak Türkiye 2005 güvenlik sektörü ve demokratik gözetim*. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Cochran, C. L. & Malone, E. F. (1999). *Public policy: Perspective and choices*, Boston: Mc GravHill.
- Çevik, H. H. & Demirci S. (2012). *Kamu politikası*. 2. Baskı. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- DPT (2001). Güvenlik hizmetlerinde etkinlik özel ihtisas komisyonu raporu. *Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma Planı*. Ankara. <http://ekutup.dpt.gov.tr/> (07.11.2012).
- Dryzek, J. (1982). Policy analysis as a hermeneutic activity. *Policy Sciences*, 14, 309-329.
- Dye, T. (1987). *Understanding public policy*. NJ: Prentice Hall. Englewood Cliffs.
- Ekinci, N. (2011). *Pimi çekilmiş bomba köy koruculuğu sistemi*. İstanbul: Do Yayınları.
- Fischer, F. (1995). *Evaluation public policy*. Chicago: Nelson-Hall.

- Göç-Der (2013). *Türkiye'de koruculuk sistemi: Zorunlu göç ve geri dönüşler*. İstanbul: Göç-Der.
- Gunter, M. M. (2011). *Historical dictionary of the kurds*. Plymouth: The Scarecrow Press.
- Hogwood, B.W. & Gunn, L. A. (1984). *Policy analysis for the real world*. New York: Oxford University Press.
- Izady, M.R. (2004). *Bir el kitabı: Kürtler*. İstanbul: Doz Yayınları.
- İçişleri Bakanlığı (2003). B.050TİB00000001/285 sayılı İçişleri Bakanlığı'nın Diyarbakır Milletvekili Mesut Değer'in yazılı soru önermesine verdiği cevap. 02.06.2003 tarihli ve 7593 sayılı yazı.
- İçişleri Bakanlığı (2012). B.06.0.İLİ.0.05.02.00-610-18766 sayılı İçişleri Bakanlığı'nın Hatay Milletvekili A. Şefik Çirkin'in yazılı soru önermesine verdiği cevap. 11.04.2012 tarihli ve 98047 sayılı yazısı.
- İçişleri Bakanlığı (2013). B.050MAH065000/23132 sayılı İçişleri Bakanlığı'nın Malatya Milletvekili Veli Ağbaba'nın yazılı soru önermesine verdiği cevap. 06.05.2013 tarihli ve 121693 sayılı yazısı.
- İHD (2009). Ocak 1990-Mart 2009 döneminde köy korucuları tarafından gerçekleştirilen insan hakları ihlallerine ilişkin rapor. Raporlar/Özel Raporlar. http://www.ihd.org.tr/index.php?option=com_content% view= article&id=1359:ocak-1990-mart-2009-doneminde-koy-koruculari-tarafindan-gerceklestirilen-insan-haklari-ihlallerine-İliskin-ozel-rapor&catid=34:el-raporlar&Itemid=90 (15.07.2012)
- Kahraman, A. (2004). *Kürdistan isyanları (tedip ve tenkil)*. İstanbul: Evrensel Basım Yayım.
- Koç, M. (2011). Bir güvenlik organizasyonu olarak geçici köy koruculuğu sisteminin dünü bugünü ve terörle mücadeledeki önemine dair tespitler. *Ç. Ü. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 20(3), 433-458.
- Korkmaz, A. (1984). *Milliyet Gazetesi*.
- Kurban, D. & Yolaçan, S. (Haz.), (2008). *Kürt sorununun çözümüne dair bir yol haritası: Bölgeden hükümete öneriler*. İstanbul: TESEV Yayınları.
- Kurban, D. (2009). Bir 'güvenlik' politikası olarak koruculuk sistemi. A. Bayramoğlu & A. İnsel (Ed), *Almanak Türkiye 2006-2008: Güvenlik Sektörü ve Demokratik Gözetim*, (ss. 253-259), İstanbul: TESEV Yayınları.
- Milliyet Gazetesi. 25.08.1984.
- Milliyet Gazetesi. 26.08.1984.
- Milliyet Gazetesi. 29.08.1984.

Milliyet Gazetesi, 30.08.1984.

Milliyet Gazetesi. 03.09.1984.

Milliyet Gazetesi. 05.09.1984.

Milliyet Gazetesi. 15.09.1984.

Milliyet Gazetesi. 04.10.1984.

Milliyet Gazetesi. 08.10.1984.

Peker, E. B. & Akça, İ. (2013). Askerler, köylüler ve paramiliter güçler: Türkiye’de köy koruculuğu sistemi. *Toplum ve Bilim*, 126, 7-34.

Pressman, J. L. & Wildavsky A. (1984). *Implementation*, California: University of California Press.

Sato, H. (1999). The advocacy coalition framework and the policy process analysis: The case of smoking control in Japan. *Policy Studies Journal*, 27(1), 28-44.

Şimşek, Y. (2012). Kamu politikalarına yön vermesi açısından pkk şiddetinin sosyo- kültürel kaynakları. *Polis Bilimleri Dergisi*, 14(2), 119-150.

Tapan, B. (2007). *Terörün bekçileri: Hamidiye alaylarından günümüze koruculuk*. İstanbul: Güncel Yayıncılık.

TBMM İnsan Haklarını İnceleme Komisyonu (2013). *Terör ve şiddet olayları kapsamında yaşam hakkı ihlallerini inceleme raporu*. 23. Dönem. 3. Yasama Yılı.

TBMM Meclis Araştırması Komisyonu Raporu (1996). İstanbul Milletvekili Algan Hacaloğlu ve 9 Arkadaşının, Doğu ve Güneydoğu Anadolu’da Boşaltılan Yerleşim Birimleri Nedeniyle Göç Eden Yurttaşlarımızın Sorunlarının Araştırılarak Alınması Gereken Tedbirlerin Tespit Edilmesi Amacıyla Anayasanın 98 inci, İçtüzüğü’nün 104 ve 105 inci Maddeleri Uyarınca Bir Meclis Araştırması Açılmasına İlişkin Önergesi ve (10/25) Esas Numaralı Meclis Araştırması Komisyonu Raporu. Dönem: 20. Yasama Yılı: 3.

TBMM Tutanak Dergisi (TD). (1987). 75. Birleşim. Dönem: 17. Cilt: 37. Yasama Yılı: 4. Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM Tutanak Dergisi (1988). 54. Birleşim. Dönem: 18. Cilt: 8. Yasama Yılı: 1. Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM Tutanak Dergisi (1989a). 1. Birleşim. Dönem: 18. Cilt: 31. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.

TBMM Tutanak Dergisi (1989b). 39. Birleşim. Dönem: 18. Cilt: 34. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.

- TBMM Tutanak Dergisi (1990). 73. Birleşim. Dönem: 18. Cilt: 40. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM Tutanak Dergisi (1993). 123. Birleşim. Dönem: 19. Cilt: 81. Yasama Yılı: 4. Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM Tutanak Dergisi (1994). 88. Birleşim. Dönem: 19. Cilt: 57. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM Tutanak Dergisi (1995). 85. Birleşim. Dönem: 19. Cilt: 57. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM Tutanak Dergisi (1996). 24. Birleşim. Dönem: 20. Cilt: 2. Yasama Yılı: 1. Ankara: TBMM Basımevi
- TBMM Tutanak Dergisi (1997). 42. Birleşim. Devre: 20. Cilt: 18. Toplantı: 1. Ankara: TBMM Basımevi.
- TBMM Tutanak Dergisi (2009). 87. Birleşim. Dönem: 23. Cilt: 44. Yasama Yılı: 3. Ankara: TBMM Basımevi.
- TEPAV (2007). Avrupa komisyonu 2007 yılı Türkiye ilerleme raporu: Siyasi kriterler. http://www.tepav.org.tr/upload/files/1271250800r1004.Siyasi_Kriterler.pdf (Erişim: 11.08.2012)
- TESEV (2006). Güvensizlik mirasının aşılması: Devlet ve yerinden edilmiş kişiler arasında toplumsal mutabakata doğru. İstanbul: TESEV Yayınları.
- TİHV (2004). *2003 Türkiye insan hakları raporu*. Ankara TİHV Yayınları.
- Türk, H. B. (2011). Türkiye'de ulus-devlet formasyonunun ortaya çıkış sürecini habitus kavramı üzerinden okumak. *Bilig*, 57 (Bahar), 201-225.
- Yüceşahin, M. M. & Özgür, E. M. (2006). Türkiye'nin Güneydoğusunda nüfusun zorunlu yerinden oluşu: Süreçler ve mekânsal örüntü. *Coğrafi Bilimler Dergisi*, 4 (2). 15-35.